

Aan de slag met de watertoets

De watertoets in de wet. Een nieuwe Handreiking watertoets.

Met de ondertekening van de Startovereenkomst 'Waterbeheer in de 21^e eeuw' is in februari 2001 de watertoets in het leven geroepen. De watertoets wordt nu steeds meer toegepast in de praktijk en is bezig de kinderziekte te ontgroeien.

De evaluatie die begin 2003 uitgevoerd is, heeft vragen en nieuwe inzichten opgeleverd. Uitwerking daarvan heeft resulterend in een nieuwe handreiking die de oude geheel vervangt: de Handreiking Watertoets 2.

Tezamen met de wijziging van het Besluit op de Ruimtelijke Ordening (per 1 november 2003) zal deze nieuwe handreiking de impuls moeten zijn die de watertoets tot een volwassen instrument doet uitgroeien.

Deze brochure geeft u inzicht in de betekenis van de wettelijke verankering van de watertoets en biedt een kijkje in een aantal elementen van de nieuwe Handreiking Watertoets 2.

www.watertoets.net

Helpdesk Watertoets
telefoon: 0320-298666
email: watertoets@riza.rws.minvenw.nl

De watertoets wettelijk verankerd

De watertoets is met ingang van 1 november 2003 wettelijk verplicht voor streekplannen, streekplanuitwerkingen, regionale en gemeentelijke structuurplannen, bestemmingsplannen en vrijstellingen op grond van artikel 19, eerste lid, van de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO). De wijziging van het Besluit op de Ruimtelijke Ordening (Bro) per die datum regelt met name een verplichte waterparagraaf in de toelichting bij de genoemde ruimtelijke plannen en een uitbreiding van het vooroverleg op grond van artikel 10 Bro.

Waterparagraaf

In de toelichting van de genoemde plannen dient - in een waterparagraaf - een beschrijving te worden opgenomen van de wijze waarop rekening is gehouden met de gevolgen van het plan voor de waterhuishouding. Naast veiligheid en wateroverlast zullen daarbij ook de gevolgen voor de waterkwaliteit en verdroging bezien moeten worden. Bovendien dient te worden aangegeven hoe rekening is gehouden met het wateradvies dat door de waterbeheerder is verstrekt.

Vooroverleg met de waterbeheerder

Om tot een goede beschrijving te komen van de gevolgen van het plan voor de waterhuishouding is het nodig om het watertoetsproces te doorlopen.

Met de wijziging van het Bro wordt het vooroverleg met de waterschappen, op grond van artikel 10 Bro, ook verplicht bij de veel toegepaste vrijstellingsbesluiten als bedoeld in artikel 19, eerste lid, van de WRO.

Ook een watertoets voor de overige ruimtelijke plannen

In het kader van Nationaal Bestuursakkoord Water hebben rijk, provincies, gemeenten en waterschappen onder meer afgesproken dat de watertoets ook wordt toegepast bij waterhuishoudkundig relevante ruimtelijke plannen en besluiten die niet vallen onder de wettelijke verankering in de Bro. Dat betekent dat ook voor andere wettelijke plannen en besluiten (bijvoorbeeld in het kader van de Tracéwet, Reconstructiewet, Landinrichtingswet of Ontgrondingswet), maar ook voor niet-wettelijke plannen zoals structuurvisies en gebiedsvisies, een watertoets moet worden uitgevoerd.

Een nieuwe Handreiking Watertoets

De Bestuurlijke Notitie en de Handreiking die in oktober 2001 verschenen hebben in belangrijke mate bijgedragen aan een geslaagde invoering van de watertoets. Een kleine drie jaar ervaringen uit de praktijk en een uitgebreide evaluatie begin 2003 leverden nieuwe inzichten op die aanleiding zijn geweest voor het geheel herzien van de Handreiking. De nieuwe Handreiking Watertoets 2 verschijnt eind 2003.

Een blik op de inhoud

De Handreiking Watertoets 2 bestaat uit twee gedeeltes: een algemeen en een procedurespecifiek deel.

In het algemene deel o.a.:

- een nadere uitwerking van de rollen van de verschillende spelers in de watertoets;
- de producten: afsprakennotitie, wateradvies en waterparagraaf;
- het opstellen van ruimtelijk relevante criteria;
- de relatie met milieueffectrapportage;
- compensatie: juridische aspecten en voorbeelden.

Het procedurespecifieke deel geeft een concrete uitwerking van de watertoets voor o.a.:

- gemeentelijke procedures: structuurplannen, bestemmingsplannen, artikel 11 (uitwerking of wijziging van het bestemmingsplan), artikel 19 en niet-wettelijke plannen;
- streekplannen, streekplan-uitwerkingen en niet-wettelijke provinciale plannen;
- de tracé-m.e.r. procedure;
- de Spoedwet Wegverbreding en planvorming voor provinciale wegen;
- Reconstructie-, landinrichtings- en ontgrondingsplannen.

Bij de uitwerkingen van de procedures worden veel voorbeelden gegeven.

De Handreiking Watertoets 2

De Handreiking Watertoets 2 kan gezien worden als een 'kookboek'. Ingrediënten en bereidingswijze voor de watertoets worden aangereikt, maar omdat over smaak valt te twisten is het aan de gebruiker vrij om binnen bepaalde kaders passende variaties aan te brengen. De wettelijke en beleidsmatige kaders van de watertoets waarborgen dat de essentie van het 'gerecht' wordt behouden.

bestelformulier Handreiking Watertoets 2

naam :
organisatie :
postadres :
postcode :
plaats :
bestelt hierbij ex. van de Handreiking Watertoets 2.

Voor verzending van de Handreiking Watertoets 2 worden geen kosten in rekening gebracht.

Dit formulier kunt u sturen naar:
D. Veenstra
RIZA, afdeling IHR
Postbus 17
8200 AA Lelystad

bestellen per email kan ook:
d.veenstra@riza.rws.minvenw.nl

Een goede watertoets betekent...

Samenwerking vanaf het begin!

Cruciaal is dat initiatiefnemer en waterbeheerder steeds met elkaar meedenken en elkaar informeren. De wederzijdse kennis over elkaars taal, beleid en instrumenten schiet nog vaak tekort. Structurele ambtelijke en bestuurlijke samenwerking kan daar een belangrijke impuls aan geven. Hoe eerder in een planproces de waterbeheerder wordt betrokken, hoe groter de mogelijkheden voor inpassing van water in het ontwerp en hoe kleiner het risico van planvertraging in latere fasen.

Locatiekeuzes ook 'watertoetsen'!

Voordat een concrete bestemming op de kaart staat zijn reeds vele al dan niet formele plannen en keuzes de revue gepasseerd. De uit oogpunt van waterbeheer belangrijkste keuzes - de locatiekeuzes - worden vaak gemaakt in de 'hogere' planniveaus, bijvoorbeeld in het streekplan of in de aanloop daar naar toe. Hoe gedetailleerder het plan hoe meer het accent vervolgens verschuift van locatiekeuze naar inrichtingsaspecten. Bij elk schaalniveau hoort een watertoets met daarbij passende criteria. Dat vraagt om een continue betrokkenheid en alertheid van de waterbeheerder.

De flexibiliteit van de watertoets benutten!

Het watertoetsproces en de producten kunnen sterk variëren qua omvang en vorm. Een groot, complex plan vraagt veel overleg en bestuurlijke betrokkenheid van beide partijen. Afspraken over het proces en de inhoud, die in de initiatief fase worden gemaakt, kunnen worden vastgelegd in een bestuurlijk afgedekte afsprakennotitie. Voor kleine plannen daarentegen - bijvoorbeeld kleine artikel 19 procedures - kan de watertoets heel eenvoudig zijn. Het wateradvies is dan bijvoorbeeld een korte brief van het waterschapsbestuur. Voor vaak voorkomende gelijksoortige plannen kunnen ook raamafspraken worden gemaakt tussen gemeente en waterschap.

Voor elk plan inhoudelijk maatwerk!

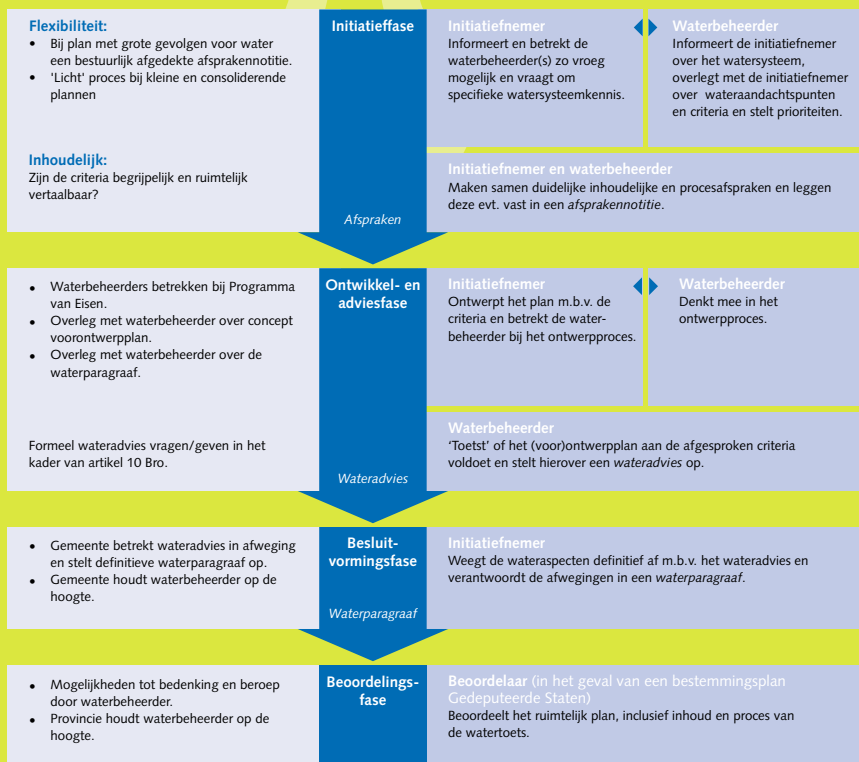
De waterhuishoudkundige criteria waaraan zal worden getoetst zijn specifiek voor elk gebied en voor ieder afzonderlijk plan. De criteria moeten ruimtelijk worden 'vertaald' zodat de initiatiefnemer er ook mee uit de voeten kan. Een ontwerper is vaak in staat om die vertaalslag te maken en kan zo een brug slaan tussen de rekenliniaal van de waterbeheerder en de houtskoolschets van de planvormer.

VOORBEELD: DE WATERTOETS STAPSGEWIS BIJ EEN BESTEMMINGSPLAN

- Initiatiefnemer is de gemeenteraad.
- Waterbeheerders zijn waterschap, Rijkswaterstaat, provincie en/of soms gemeente
- Beoordelaar is Gedeputeerde Staten

Specifiek voor het bestemmingsplan

Het watertoetsproces in het algemeen

Colofon

Deze brochure is een uitgave van de landelijke Projectgroep Watertoets waarin rijk, provincies, waterschappen en gemeenten vertegenwoordigd zijn. De Projectgroep begeleidt de invoering van de watertoets in de praktijk.

Tekst

L. Jorna en J. van Dijk (RIZA)

Foto's

luchtfoto: Pandion, Westervoort
Hollandse Hoogte, Amsterdam

Vormgeving

H. Bos (RIZA)

Druk

Evers Litho & Druk, Almere

Uitgave

november 2003

Meer informatie

Helpdesk Watertoets
telefoon: 0320-298666
email: watertoets@riza.rws.minvew.nl

Mede in uw belang wil de Helpdesk Watertoets zo goed mogelijk op de hoogte blijven van wat er speelt. U kunt een waardevolle bijdrage leveren aan de kennisuitwisseling rond de watertoets door handreikingen, ervaringen (goede en slechte), communicatiemateriaal e.d. op te (blijven) sturen naar de Helpdesk Watertoets, RIZA, afdeling IHR, Postbus 17, 8200 AA Lelystad of naar het email adres hierboven.

Aan de inhoud van deze brochure kunnen geen rechten worden ontleend.